

Trossen los!

Zin in een dagje zout en avontuur?
In Delfzijl kun je inschepen op de
historische Loodskotter Eems No. 1
voor een wondermooie zeiltocht over
Nederlands meest oostelijke water.

TEKST ANNEMARIE BERGFELD FOTOGRAFIE ERNIE ENKELAAR

Matroos Betty Wieringa aan het roer.

In de wirwar van masten en vlaggen in de volle haven van Delfzijl is het even zoeken naar de Loodskotter No. 1 Eems. Van alles ligt er door elkaar: vrachtschepen, zeiljachten, kleine motorbootjes, een patrouilleschip van Rijkswaterstaat. Maar dan zie ik hem, op de achterste mast de Nederlandse driekleur, op de voorste mast een blauwe vlag met het logo van het schip. Aan boord van dat mooie houten schip ga ik zo het water tussen Nederland en Duitsland verkennen. Matroos Betty Wieringa ontvangt de gasten met koffie en Groninger koek. Na een lange ziekteperiode ging ze op zoek naar vrijwilligerswerk en kwam bij de Loodskotter terecht. "Ik moest het secretariaat maar gaan doen, vonden ze. Dat deed ik, maar ik vond het werken aan het schip - krabben, schuren, lakken - nog veel leuker. Dus dat ben ik ook gaan doen. Toen dacht ik: dan wil ik de papieren voor matroos halen, dan kan ik tijdens de vaartochten mee." Betty is van het schip gaan houden. Van het vaargebied van de Loodskotter, het Eems-Dollardgebied, hield ze al langer. "Er zijn maar weinig mensen die weten hoe mooi het

hier is. En onze Loodskotter, het meest oostelijke charterschip van de Nederlandse Wadden, is het enige schip dat hier met gasten vaart." Zon en wind doen hun best elkaar af te troeven op deze mooie voorjaarsdag. De zon is fel, de wind waait met kracht 4 of 5 uit het westen en is al net zo heerlijk als de zon. Hij duwt grote witte pluïswolken naar het oosten. Schipper Michel Sarolea stuurt het schip op de motor de haven uit. We passeren dokken waar aan zeeschepen gewerkt wordt, we komen langs industrie en rijen windturbines. Delfzijl is in vol bedrijf. Als we even later op het open water van de Eems zijn, blijven de windturbines. De oevers van dit windrijke water zijn uitgelezen plekken voor deze schone energiebron.

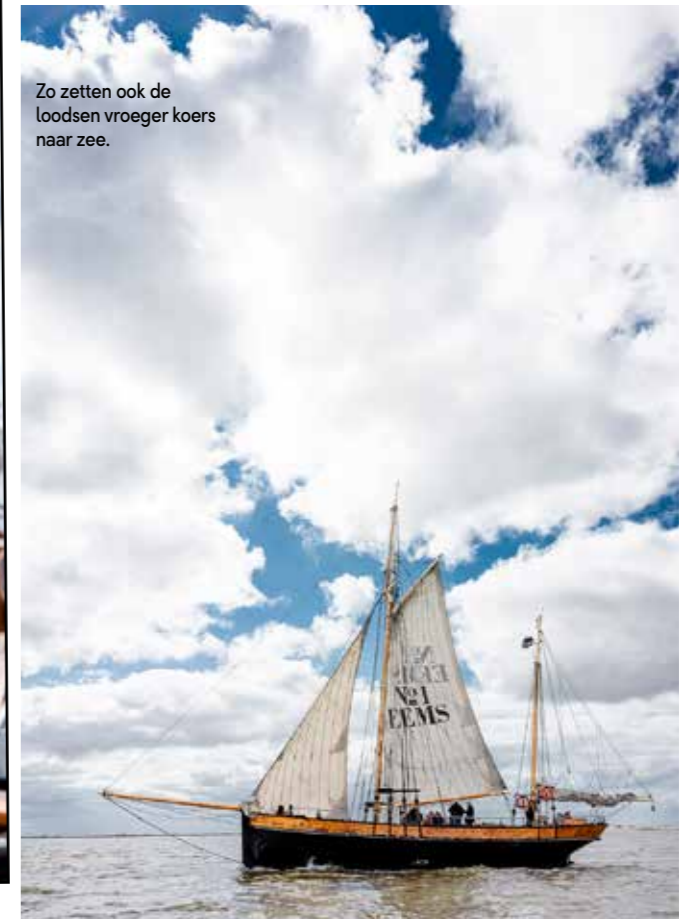
Op de kracht van de wind

Wie wil helpen met de zeilen, mag helpen. Wie liever luiert, luiert. Thomas Buursma zeilt vandaag voor het eerst en gaat ervoor. Hij assisteert niet alleen bij het hijsen van de zeilen, hij wil meteen ook alles weten. Termen als klauwval en piekeval, kluiverboom en bezaan gaan over het dek en we leren dat het bovenste zeil gaffeltopzeil heet. En dan 'staan' alle zeilen die de schipper met deze

wind omhoog wilde hebben en gaat de motor uit. We varen onder zeil! Betty komt de kajuit uit met kommen zelfgemaakte Groninger mosterdsoep. In stilte genieten we. "Het moment dat de motor uitgaat vind ik altijd weer magisch", zegt Betty. "Opeens hoor je de geluiden van de vogels en van het water dat tegen de romp klotst en realiseer je je dat je midden in een werelderfgoed vaart. Dollard en Eems maken onderdeel uit van Unesco Werelderfgoed Waddenzee. En dan ook nog op zo'n mooi schip, waar er geen tweede van is." Op de kracht van de wind zoekt het schip zijn weg naar de Duitse kust, op het achterdek deelt natuurgids Merel Schothorst haar verrekijker met wie maar wil, de gasten lopen rond of staren naar golven, wolken en horizon. Met een beetje geluk zien we zeehonden en bruinvissen, houdt Merel ons voor. "Bruinvissen zijn steeds talrijker in de Waddenzee. En in mei worden de jonge zeehonden geboren." Ze wijst naar de Punt van Reide, een kwelderlandschap dat als een taartpunt het water insteekt. "Voorbij de punt liggen ze in deze tijd van het jaar met tientallen tegen de dijk aan. De grap is dat je ze beter vanachter de zeehondenkijkwand op de dijk kunt zien dan vanaf het water."

Om de zeilen te hijsen zijn heel wat handen nodig.

Zo zetten ook de loodsen vroeger koers naar zee.

Natuurgids Merel Schothorst deelt haar verrekijker met wie maar wil.

Het moment dat de motor uitgaat, is magisch

> Tussen de wolken door licht de zon het zeewater op tot een helblauwe kleur. Terwijl ik lekker laag op een luik zit – in de zon, uit de wind – somt Merel de vogels op van het waddengebied: tastjagers en oogjagers, blijvers en trekkers, lepelaars, visdieven, noordse stern en kanoetstrandlopers. En dan spot Thomas een zeehond over bakboord. Een meter of vijftien bij ons vandaan steekt het beest zijn kop boven water, kijkt rond, duikt onder, komt weer boven en dat nog een paar keer.

Overstag

Voor de wind, de zeilen breed uitstaand, naderen we steeds dichterbij de Duitse kust. Dan gaan we overstag; beheerst laat de schipper de giek met het grootzeil van bakboord- naar stuurboordzijde zwaaien. De zeilen worden aangetrokken, we gaan overstag en weer overstag,

kriskras maken we lange slagen over het water van de Eems. Ik zit op mijn luik, voel de zon, kijk naar de wolken en hoor de golven tegen de boeg uiteenspatten. Van mij mag dit eeuwig duren. Maar dan wordt het toch tijd om naar Delfzijl terug te varen en moet de motor weer aan. De magie van de stilte is weg, maar de magie van het schip en het water blijven. Al varend helpen we de zeilen op te doeken en eenmaal aan de steiger praten we na over deze prachtige dag. Thomas verbaast zich over de stilte. “Dat het zó stil kan zijn op het water, dat wist ik niet. En alles ging zo relaxed, ook met het hijsen van de zeilen.”

Een mooie scheepstraditie

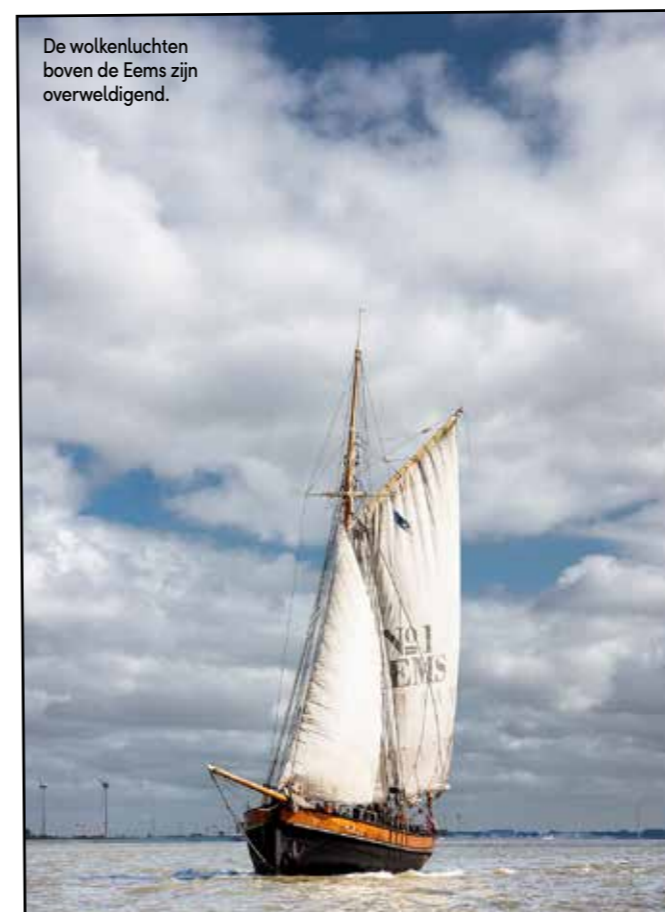
En weer komt Betty met een verrassing uit de kajuit tevoorschijn: een blad vol borrelglaasjes Kalmoes Beerenburg. “Het ‘vastmakertje’ noemt ze deze scheepstraditie: pas als een schip veilig aan de steiger ligt, mogen schipper en bemanning een glaasje.” Bij het afscheid klinkt het ene na het andere: ‘Ik heb genoten’. De Groningers onder de gasten zeggen: ‘t Kon minder’. Ze bedoelen: het was fantastisch. Want dat was het. ➔

Het verhaal van Loodskotter No. 1 Eems

Loodskotter No. 1 Eems is een replica van de drie houten schepen die een eeuw geleden Delfzijl als thuishaven hadden. Bij toerbeurt voeren deze zeilschepen uit naar het zeegat tussen Borkum en Rottumeroog om daar, midden op zee, op klandizie te wachten. Zodra een koopvaardij-schip met bestemming Delfzijl aankwam, stapte een van de loodsen met een klein sloepje over naar het schip. Dat klinkt eenvoudiger dan het was, het beroep was bepaald niet ongevaarlijk. Ook in gierende stormen en bij golven van zes meter of hoger moesten de mannen aan boord van het koopvaardij-schip zien te komen. Want alleen een loods, die de geulen en ondieptes op de Waddenzee en de Eems kende, kon een schip veilig in de haven krijgen. In de loop van de tijd kwamen meerdere loodsen om het leven tijdens het overstappen op zee. Ook vergingen loodsschepen met man en muis. In 1921 verongelukte de Delfzijlster Loodsschoener No. 2. Geen van de elf opvarenden werd ooit teruggevonden. Ook bij Terschelling verging een loodsschip met volledige bemanning. Van de Delfzijlster schepen is geen houtsplinter overgebleven. Gelukkig vielen de bouwtekeningen nog te achterhalen toen het idee rees om een replica te bouwen. In zeven jaar tijd verrees op de havenkade een originele, maar compleet nieuwe loodskotter met een romplengte van 18,5 meter (met motor en alle veiligheidsvereisten van deze tijd).

De wolkenluchten boven de Eems zijn overweldigend.

Harde wind betekent reven: het zeil kleiner maken.

Mee met de Loodskotter?

De Loodskotter vaart regelmatig de haven van Delfzijl uit voor een tocht over Eems en/of Dollard. Ook worden er dagtochten naar het Duitse stadje Emden gemaakt. Informatie vind je op loodskotter.nl